

Arbetskada?

Gör rätt från början

UNIONEN

Om du misstänker arbetsskada

Genom ditt arbete har du ett försäkringsskydd om du råkar ut för en arbetsskada. Skyddet regleras både genom lag och avtal.

Tyvärr är det inte alltid lätt att i efterskott säga vilken skada som beror på arbetet och vilken som inte gör det. Vilka krav som ställs för att en skada ska klassas som arbetsskada beror också på när skadan visade sig och vilka lagar som gällde då skadan inträffade.

Anmäl alltid en misstänkt arbetsskada

För att du ska få rätt ersättning är det viktigt att skadan anmäls på rätt sätt och till rätt instans. Det är också viktigt att redan från början noga notera allt som kan ha påverkat skadan.

Anmälningarna av misstänkta arbetsskador är den viktigaste informationen om riskerna i arbetslivet. Om alla misstänkta skador anmäls blir det lättare för arbetsgivare och myndigheter att agera och prioritera rätt.

I den här skriften kan du läsa om hur du ska göra när du misstänker en arbetsskada.

Som arbetsskada räknas enligt lag:

- ✓ Olycksfall i arbetet.
- ✓ Färdolycksfall (olycksfall till eller från arbetet).
- ✓ Arbetssjukdomar (skadlig inverkan).
- ✓ Smitta (i vissa fall).

Ersättning för arbetsskada ges genom:

- ✓ Socialförsäkringsbalken (SFB) som bland annat reglerar rätten till livränta och sjukpenning. Alla som förvärvsarbetar omfattas av den lagstadgade arbetsskadeförsäkringen.
- ✓ Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) som regleras i kollektivavtal mellan Svenskt Näringsliv, PTK och LO. Försäkringen kompletterar ersättningen från den lagstadgade arbetsskadeförsäkringen och kan dessutom ge ersättning för personligt lidande och vissa skaderelaterade kostnader. TFA handläggs av försäkringsbolaget AFA Försäkring som ägs gemensamt av arbetsmarknadens parter.

Vill du veta mer om de ersättningar som kan utbetalas, läs i Unionens arbetsskadehandbok *Att förebygga och hantera arbetsskador*.

Så fort du misstänker en arbetsskada:

- ✓ Sök läkare så snart som möjligt efter olyckan eller efter att besvären har börjat visa sig för att få skadan dokumenterad.
- ✓ Samråd med din läkare om du tror att besvären är en arbetsskada och be om ett intyg.
- ✓ Kontakta arbetsmiljöombudet på din arbetsplats.
- ✓ Anmäl skadan till chefen och se till att arbetsgivaren gör en arbetsskadeanmälan.
- ✓ Spara kvitton och verifikationer på alla utgifter som orsakats av arbetsskadan. Det kan dröja länge innan skadan blir prövad.
- ✓ Begär underhand kopior på alla sjukjournaler.
- ✓ Dokumentera allt som kan ha med skadan att göra. Skriv ned viktiga uppgifter om bakgrund, händelseförlopp, fotografera eller rita, och be arbetskamrater eller andra berörda att lämna skriftliga vittnesmål.
- ✓ Kontakta Unionen så tidigt som möjligt om du behöver hjälp med arbetsskadeanmälan, rehabilitering och arbetsanpassning eller om det blir tvist om ersättningen.

Rehabilitering

Om du behöver rehabilitering ska Försäkringskassan göra en rehabiliteringsplan tillsammans med dig, arbetsgivaren, företagshälsovården och eventuellt annan behövlig expertis. Om du vill kan också ett arbetsmiljöombud eller annan facklig företrädare vara med och ge dig stöd.

Företagshälsovården ska hjälpa till att planera och ibland genomföra olika åtgärder. Det är dock alltid arbetsgivaren som har ansvaret för att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering och för att anpassa arbetsplatsen och arbetsuppgifterna så att inte skadan uppkommer igen.

Arbetsskadeanmälan

Att anmäla en arbetskada är inte bara en förutsättning för eventuell ersättning utan också en viktig grund för skadestatistiken och det förebyggande systematiska arbetsmiljöarbetet. Det gäller inte minst belastningsskador och stressrelaterade problem. Berörda arbetsmiljöombud ska också informeras.

Anmälan av skada

Arbetsgivaren är skyldig att anmäla arbetskada till Försäkringskassan och i vissa fall även till Arbetsmiljöverket. Anmälan kan göras via anmalarbetskada.se. Då går anmälan direkt till båda myndigheterna.

Skadan ska du anmäla till AFA Försäkring. Blankett beställer du från AFA Försäkring eller hämtas från afaforsakring.se.

Vid trafikolycka ska skadan också anmälas till ett trafikförsäkringsbolag.

I allvarligare fall måste arbetsgivaren omedelbart informera Arbetsmiljöverket.

Hur ska anmälan fyllas i?

Utgå från anvisningarna till blanketterna men tänk på att:

- ✓ Gärna bifoga läkarutlåtande.
- ✓ Noggrant redogöra för dina besvär.
- ✓ Noggrant redogöra för bakgrunden till skadan. Det gör du i en arbetsplatsutredning eller olycksfallsutredning. Det finns ett litet utrymme för detta på blanketten, men för att få med allt är det bättre att du skriver ett särskilt papper som skickas in tillsammans med anmälan.

Vilka ska skriva under?

Anmälan ska skrivas under av arbetsgivare, arbetsmiljöombud och den drabbade. Det betyder inte att arbetsgivaren automatiskt godkänner att besvären är en arbetsskada. Det avgör Försäkringskassan i den fortsatta prövningen.

Om arbetsgivaren vägrar att skriva under blanketten ska skadeanmälan ändå skickas till Försäkringskassan med en upplysning om varför underskrift saknas.

Skriftlig ansökan om ersättning

Utöver anmälan om arbetsskada måste den som vill få ersättning från arbetsskadeförsäkringen göra en separat skriftlig ansökan om arbetsskadeersättning hos Försäkringskassan. Blankett finns på fk.se. Utan denna separata ansökan gör Försäkringskassan ingen prövning av arbetsskadan eller rätten till ersättning från arbetsskadeförsäkringen.

Vad ska en arbetsplatsutredning innehålla?

När du skriver en arbetsplatsutredning eller olycksfallsutredning ska du inte bara beskriva dina arbetsuppgifter, särskilt viktigt är att exakt beskriva vilken belastning som arbetet medför. Du måste också ange hur ofta och hur länge belastningen har pågått. Till exempel genom att ange antal timmar eller gånger per dag eller vecka och hur många år du har arbetat under dessa förhållanden.

Det finns olika typer av arbetsskador och orsakerna skiljer sig åt. Belastningsskador orsakas främst av oergonomiska arbetsställningar och tunga lyft. Har du haft flera anställningar som innehållit sådan belastning bör du göra en kronologisk beskrivning för varje anställning. Ange typ av tjänst och vilka arbetsuppgifter som det handlar om. Därefter beskriver du de belastande faktorerna i de olika arbetsmomenten. För att få fler exempel på fysisk belastning, så använd skriften *Arbetsskadehandboken* som finns för nedladdning på unionen.se.

Vid psykiska besvär, som till exempel utmattnings- och depressionsbesvär, ska arbetsplatsutredningen mest inrikta sig på stressfaktorer. Även exempel på sådana faktorer redovisas utförligt i skriften *Arbetsskadehandboken*.

Har de psykiska besvärerna uppkommit till följd av mobbning eller kränkande särbehandling räcker det oftast inte med den drabbades egen berättelse. Därför bör det som har hänt också beskrivas av andra personer. Beskrivningarna bör vara så konkreta som möjligt och utgå från deras egna iakttagelser.

När det gäller hjärt-kärlsjukdom kan arbetsplatsutredningen innehålla samma faktorer som för utmattnings- och depressionsbesvär. Hjärtbesvär kan dock även påverkas av fysisk belastning.

När det gäller allergier, luftvägsbesvär, lösningsmedelsskador, cancersjukdomar, hörselskador eller andra besvär som har uppkommit genom kemiska ämnen eller buller måste du beskriva i vilken arbetsmiljö du har arbetat. Till denna arbetsplatsutredning bör du bifoga en lista över olika ämnen, lösningsmedel, kemikalier och vätskor samt varuinformationsblad, mätprotokoll från bullermätningar, skyddsrondsprotokoll, utredningar från företagshälsovården och eventuella underlag från olika specialister. Även här har du användning av beskrivningar i skriften *Arbetsskadehandboken*.

Olycksfallsutredning

För att en skada ska klassas som olycksfallsskada måste något plötsligt, oförutsett och kortvarigt ha inträffat. Om en skada till exempel uppkommer i samband med ett lyft så godkänns det inte som ett arbetsolycksfall såvida du inte kan visa att något oförutsett inträffade då lyftet utfördes, till exempel att du halkade eller snubblade. Vid olycksfall måste den skadade alltid lämna en mycket detaljerad redogörelse över händelsen. Det är viktigt att du söker vård omedelbart för att få händelsen dokumenterad i medicinska underlag eftersom det kan vara avgörande för din rätt till ersättning.

Vad händer sedan?

När arbetsskadeanmälan och ansökan om ersättning har kommit in till Försäkringskassan, bedömer Försäkringskassan om du får ersättning eller inte. Försäkringskassans beslut kan efter omprövning överklagas till förvaltningsrätten. I en del fall kan du gå vidare till kammarrätten och i mycket speciella fall även till Högsta förvaltningsdomstolen. För att få hjälp bör du kontakta Unionen så tidigt som möjligt i beslutsprocessen. En godkänd arbetsskada kan ge ersättning både från Socialförsäkringsbalken och Trygghetsförsäkring vid arbetsskada.

Vilken hjälp kan du få av Unionen?

Unionen går inte automatiskt in som ombud för sina medlemmar, men vi hjälper gärna till med:

- ✓ Allmän information om arbetsskador, rehabilitering och arbetsanpassning.
- ✓ Rådgivning och information när en arbetsskada misstänks och ska anmälas samt när ansökan om livränta bör göras.
- ✓ Hjälp och stöd vid omprövning och överklagande av Försäkringskassans avslagsbeslut.
- ✓ Hjälp att begära anstånd och att komplettera en utredning.
- ✓ Bedömning om juridisk hjälp kan beviljas.
- ✓ Om Unionen beviljar juridisk hjälp får du som medlem kostnadsfritt ett juridiskt ombud.

Kontakta ditt lokala fackliga ombud eller Unionens medlemsrådgivning för råd och stöd.

UNIONEN ÄR SVERIGES STÖRSTA FACKFÖRBUND

Hos oss är alla tjänstemän i det privata arbetslivet välkomna, oavsett utbildning och befattning.

Bland våra medlemmar hittar du många chefer och dessutom både egenföretagare och studenter.

Vår vision är att tillsammans skapa **framgång, trygghet** och **glädje** i arbetslivet.